

در سرزمین حافظ و سعدی

سفر راییند رانات تاگور به ایران

یوسف نیک فام

انتشارات
تفلیس علم

سرشناسه	: نیک فام، یوسف
عنوان و نام پدیدآور	: در سرزمین حافظ و سعدی : سفررابیندرانات تاگور به ایران / پژوهش و نوشته است: نیک فام.
مشخصات نشر	: تهران: تهران علمی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۰ ص.، ۲۰ مور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۲-۶۳-۱۶-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: سفررابیندرانات تاگور به ایران .
موضوع	: تاگور، رابیندرانات، ۱۸۶۱-۱۹۴۱ م. -- سفرها-- ایران
موضوع	: Tagore, Rabindranath-- Travel-- Iran
موضوع	: تاگور، رابیندرانات، ۱۸۶۱-۱۹۴۱ م. -- سفرها-- ایران
موضوع	: Tagore, Rabindranath-- Travel-- Iran
موضوع	: سفرنامه های هندی
موضوع	: Travelers' writings, Indic
موضوع	: ایران -- سیر و سیاحت -- قرن ۱۴
موضوع	: Iran -- Description and travel -- 20th century
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ن ۱۴۸۷۴۰۹ DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۲۲۰۰۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۶۹۵۷۱

یوسف نیک فام
در سرزمین حافظ و سعدی
سفر را بیند رانات تا گور به ایران

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۸
شمارگان: ۳۳۰ نسخه
چاپ: رامین
قطع: رقعی
محل آرایشی: احمد علی پور
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۰۱۶-۱

حق چاپ محفوظ است.

انتشارات
تمدن علم

تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین -
خیابان شهدای ژاندارمری - بن بست گرانفر - پلاک ۴
تلفن: ۶۶۴۱۲۳۵۸ - ۲۱

www.elmipub.com

info@elmipub.com

nashreelha

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار
۹.....	سفر تا گور به ایران
۲۱.....	تا گور در برمه
۲۳.....	تا گور در شیراز
۲۵.....	تا گور در اصفهان
۳۱.....	تا گور در تهران
۳۹.....	دیدار با رضاشاه
۴۰.....	ملاقات‌های تا گور
۵۷.....	اولین کنفرانس تا گور
۶۳.....	جشنها
۷۵.....	خروج تا گور از ایران
۷۶.....	بخشی از سفرنامه تا گور
۸۱.....	گزارشهایی از سفر تا گور

۸۹	پیوستها
۹۱	کنفرانسهای دینشاه ایرانی
۱۰۳	تدریس در شانتی نیکتان
۱۰۶	یکصدمین سال تولد تاگور در ایران
۱۱۳	کتابی که هیچ وقت نوشته نشد
۱۱۷	اماری درباره تاگور
۱۱۹	تجارب ار تاگور
	رشد ادبی
۱۲۱	خوش آبی رابیندرانات
	علی اکبر دهخدا
۱۲۶	هدیه تاگور
	محمد تقی بهار
۱۳۵	به رابیندرانات تاگور
	لطفعلی صورتگر
۱۳۹	شبی تاریک در شانتی نیکتان
	عبدالحسین سپنتا
۱۴۳	اسناد سفر تاگور به ایران
۲۰۱	عکسهای سفر تاگور به ایران
۲۱۳	منابع

پیش‌گفتار

را. بندراناث تاگور^۱، فیلسوف، شاعر و نویسنده هندی در سال ۱۳۱۱ خورشیدی به ایران سفر کرد. او در روز ۲۴ فروردین ماه به دعوت وزارت فرهنگ از طریق برادر وارد ایران شد و به ترتیب چند روزی را در شهرهای بوشهر، شیراز، اصفهان، تهران گذراند و در این سفر به دیدار آرامگاه حافظ، سعدی، تخت جمشید، مساجد بزرگ اصفهان و ساختمان مجلس شورای ملی رفت. او در گردهمایی با و محالس متعددی در تهران شرکت جست. در این سفر، پراتیما دیوی^۲ و وسند^۳، چاکراواری^۳ منشی‌اش، جلال‌الدین کیهان سرکنسول ایران در بمبئی، دینشاد^۴ ایالتی رئیس انجمن زرتشتیان ایران در بمبئی و عبدالحسین سپنتا به عنوان مترجم او را همراهی می‌کردند. مطبوعات آن زمان به طور مفصل به چگونگی این سفر و برنامه‌های هیئت همراه پرداختند. روزنامه اطلاعات، یکی از مهم‌ترین روزنامه‌های آن وقت بود که مطالب زیادی در این روزها منتشر کرد. تاگور در خطابه‌هایش به وحدت نژادی و

1. rabindranath tagore.

۲. pratima devi. پراتیما همسر راتیندرانات (ratindranath)، دومین فرزند و بزرگ‌ترین پسر تاگور. تاگور از همسرش با نام مری نالینی (mrinalini) سه دختر و دو پسر داشت. مادوری لاتا (madhurilata)، زنوکا (renuka) و میرا (mira) دختران و راتیندرانات و سامیندرانات (samindranath) پسرانش.

3. chakrawarti.

فرهنگی دو ملت ایران و هند پرداخت و به تجلیل از مقام شاعری حافظ و سعدی سخنانی ایراد کرد.

تاگور و همراهانش حدود ۳۴ روز در ایران بودند^۱ و پس از عبور از مسیر قزوین، همدان و کرمانشاه عازم بغداد شدند. صنوف مختلفی از مردم، حضور تاگور را گرامی داشتند. در این سفر شعرا و ادبای نام‌آور ایرانی با قلم خود تاگور را ستودند و از او تجلیل کردند. کسانی همچون علی اکبر دهخدا، ملا الشعرای بهار، رشید یاسمی، لطفعلی صورتگر، عبدالحسین سپنتا و دیگران قلمات منظومی در بزرگداشت او سرودند.

پس از بانگست تاگور به هند پنا به تقاضای او، استاد «ابراهیم پورداوود» در همان سال ۱۳۱۱ به هندوستان سفر کرد تا در دانشگاه تاگور به تدریس تمدن ایران باستان و ادبیات پهلوی بپردازد.

آثار تاگور در ایران اغلب ترجمه و به صورت کتاب منتشر شده است و حتی نمایشنامه‌هایش نیز در ایران به نمایش درآمده است. یکی از این نمایشها، اجرای «پستخانه» به داردی جعفروالی در سال ۱۳۴۰ به مناسبت یکصدمین سال تولد تاگور در حاشیه بزرگداشت او در دانشگاه تهران است.

۱. محمد گلبن در نوشتار «تاگور و ایران» در کتاب شناختن آییند رانان تاگور که به کوشش علی دهباشی منتشر شده است به اشتباه مدت حضور تاگور در ایران را ۱۶ روز اعلام می‌کند، در صورتی که براساس اخبار و گزارشهای سفر تاگور که در سال حضور او در روزنامه اطلاعات آمده و همچنین مقاله «مسافرت تاگور به ایران» نوشته حسن صدیقی (صدیق اعلم) که در بیست و یکمین شماره سالنامه دنیا به چاپ رسیده است، طور یقین این مدت ۳۴ روز بوده است. محمد گلبن اشتباه دیگری نیز در این مقاله دارد. او اشاره می‌کند که تاگور سفر دیگری نیز به ایران داشته است در صورتی که نگارنده جستجوهای فراوانی انجام داد و در نشریات آن زمان مانند روزنامه اطلاعات، ایران، کوشش و مجله ادبی مهر، هیچ اثری از نام تاگور در بین مدعوین کنگره فردوسی در مهرماه ۱۳۱۳ خورشیدی و افتتاح آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی نیافت؛ از این روی به یقین تاگور تنها یک سفر به ایران کرده است.